

पूर्वांचल

Purwanchal National Daily

◆ वर्ष : २८ ◆ अंडक : ३० ◆ पृष्ठ ४ ◆ बित्तमोड ◆ विसं २०७९ पुस २ गते शनिवार (Saturday, December 17, 2022) नेपाल सम्वत् १९४२ Web : www.purwanchaldaily.com ◆ मूल रु : ५/- भारतमा भारु : ४/-

ठगी र मिटरव्याजविरुद्ध मोरडमा ६४ उजुरी

मोरड, पुस १। मोरडमा ठगी गर्ने गिरोह सकिय भएको पाइएको छ। पछिलो समय ठगी गरेर कमाउने धन्दा जालोको रूपमा फैलदा सर्वसाधारण ठगिग थालेका हुन्।

वित्तीय संस्था र सहकारीकै कर्मचारीको बदमासीमा पेरेर सोका, निम्न र मध्यमवर्गीय धेरै मानिस लेनदेनको फन्दामा पेरेका छन्। मोरडमा दुई महिनाको अवधिमा ठगी र मिटरव्याजविरुद्धका ६४ वटा उजुरी पेरेका छन्। विराटनगर महानगरपालिका-७का ७८ वर्षीय लखननाल मण्डलले २०८८ सालमा विराटनगर-२मा रहेको साविको न्यू जनता बचता छूण सहकारी र हालौको नेपाल सहकारी संस्थावाट ६८ हजार रुपैयाँ कर्ता लिएका थिए। उनलाई त्यसेवा सहकारी प्रबन्धक रहेका राज शर्मा घटानीले ब्रेक दिएका थिए। सीरी चलाएर आम्बारी भएको र छालाले विदेशवाट पठाएको वैसा जम्मा राजी मण्डलले पटक-पटक गरेर ६ लाख रुपैयाँ राजुलाई बुझाए। तर, मण्डलले बुझाएको वैसा राजुले सहकारीमा जम्मा गरिदिएनन। लेखपढ नगरेका मण्डलले राजुलाई बुझाएको वैसाको भौचर पनि लिएनन।

‘ब्रुण लिएको वैसा बुझाएपछि २०७६ माघ १९ गते राजुले जग्गा पास गरिदिए भनेर विराटनगर मालपोत कार्यालय लिएर गए-’ मण्डल भन्दून् ‘भने अनुसार त्याचे पनि लगाइदै।’ राजुको विश्वासमा पेरेका मण्डलले आफ्नो नाममा रहेको ७७ धुर जग्गा राजुकी श्रीमती सिर्जना खालीको नाममा पास गरे छन्। उनको जग्गाको भार अहिले प्रतिधूर पाँच लाख रुपैयाँ छ।

यसै भोरडको जहादा-३का ५४ वर्षीय जोगीन्द्र ऋषिपदेवले २०७९ सालमा स्थानीय अच्छेलाल राजवर्षीसँग एक कडा जग्गा धिते राखेर ३० हजार रुपैयाँ कर्जा लिए। उनले तीन वर्षपछि उक्त रकम किर्ता गरे। ऋषिपदेवले ब्रुण तिरेको कहै कागजपत्र लिएनन। ऋषिपदेवले एक कडा जग्गा अच्छेलालले आफ्नो नाममा पास गरी वेचेपछि मात्र थाह पाए। अहिले उनी जिल्ला प्रशासन कार्यालय मोरडमा उजुरी दिएर न्याय दिलाउन अनुरोध गर्दै आएका छन्। पैदित जोगिन्द्र भन्दून् ‘२०७९ सालमा मैले अच्छेलालसँग कर्जा लिएको थिए।’ मैले ३० हजार फिर्ता गरिसकें। अफै ५० हजार मागिरहेको छ, १ लखनलाल र जोगिन्द्र त प्रतिनिधि पात्र मात्र हुन्। जिल्ला प्रशासन कार्यालय मोरडमा दुई महिनाको अवधिमा राजवर्षी राजाउन जस्ती नीतिगत रुपमा दरिले कागजपत्र तयार गरेर ठगी गर्ने गरेको सरकारी अधिकारी बताउँछन्।

मोरडको सहायक प्रमुख जिल्ला अधिकारी शरदप्रसाद पोखरेल भन्दून् ‘धैरोहे रित पुऱ्याएर जग्गा राजीनामा पास गर्ने गरेका रहेक्न्। रित पुऱ्याएर काम गरेकाले गाहो परेको अवस्था छ।’ सोका, निम्न र मध्यम वर्गीय जनतालाई भुक्तार, किंतु गरेर, ठार, तोकेको भन्दा बढी व्याज लिनेहरुलाई कानूनी दायरामा लिएर कारबाही गर्न सरकारले तदारुकता देखाउन जस्ती छ भने लेनदेनमा हरकोही सचेत हुन अवश्यक छ।

पेचिलो बन्दै मानव बेचिखन

भाषा, पुस १। पाइललो समय मानव बेचिखन तथा ओसारपसारको जोखिम बढेर गएको छ। मानव बेचिखनमा प्रवर्तन हुँदा पीडित पक्षले भनै पीडा भोग्नुपर्ने समस्या गरिदै गएको देखिएको छ। बेचिखनमा बेखिका प्रस्तुतिगत भिन्नताका कारणले आन्तरिक तथा बाह्य श्रममा रहेका मजदुरका मानव अधिकार पनि उल्लंघन भएका छन्।

आन्तरिक, सीमापार भारत तथा चीनमा विभिन्न प्रयोजनको लागि हुने बेचिखन, अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा विभिन्न प्रयोजनको लागि हुने बेचिखन तथा ओसारपसारले महिला, बालवालिका तथा पुरुष सैवेमा जाऊखमको अवस्था सिर्जना गरेको छ। मानव बेचिखनमा न्यूरिकरणमा नागरिक समाज र राज लागीहेको भए पनि हस्तेषोकारी न देखिएको राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगका मानव बेचिखनविरुद्धको अधिकार होने सम्पर्क अविकृत बजाएको छ। यो तथ्याङ्क हेर्वा पनि सबै घटनाको अवस्थाका रुपैयाँ हुन्। उनको अनुसार बेचिखनका परेका बेला जुन तबरको मानवअधिकार हुनुपर्ने हो, त्यो भएको छैन।

मानव बेचिखनका अधिकाश घटना बाहिर आउदैनन्। बाहिर आएका घटनाले पनि कानूनी उपचार तथा औपचारिकता पाउदैनन्। यसको मूल्य कारण पीडित पक्षको आफ्नो अधिकारासम्म पहुँच र चेतना नहुनु नै हो। उनीहुरु अधिकार भन्दून् उपचार तथा औपचारिकता गरिदैनन्। यसको लागि उपचार तथा औपचारिकता पाउदैनन्। यसको सम्भव कारण पीडित पक्षको आफ्नो अधिकारासम्म पहुँच र चेतना नहुनु नै हो। उनीहुरु अधिकार भन्दून् सुनिश्चित गर्ने निकायमा सजिलै पुन उपचार तथा उदारमार्फत विसर्ग गरेको छ, भने आठ हजारलाई पुनर्योग पाइनेको छैन। यो तथ्याङ्क हेर्वा पनि सबै घटनाको अवस्थाका रुपैयाँ हुन्। उनीहरुलाई त्यस्ता घटनाको अवस्थाका रुपैयाँ हुन्।

मानव बेचिखनका अधिकाश घटना बाहिर आउदैनन्। बाहिर आएका घटनाले पनि कानूनी उपचार तथा औपचारिकता पाउदैनन्। यसको मूल्य कारण पीडित पक्षको आफ्नो अधिकारासम्म पहुँच र चेतना नहुनु नै हो। उनीहुरु अधिकार भन्दून् सुनिश्चित गर्ने निकायमा सजिलै पुन उपचार तथा उदारमार्फत विसर्ग गरेको छैन। यो तथ्याङ्क हेर्वा पनि सबै घटनाको अवस्थाका रुपैयाँ हुन्। उनीहरुलाई त्यस्ता घटनाको अवस्थाका रुपैयाँ हुन्।

कोमिड महामारीका समयमा रोजगारी सुमेका कारण मानव बेचिखनको जोखिमको अवस्थामा भनै वृद्धि भएको थियो। यसतेका धेरै नागरिक रोजगारबाट बिजित हुन पुरो भने साना तथा मझौला व्यवसायीको व्यापार बन्द हुँदा मूलतः अनोपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकको दैनिक गुजारामा नै समस्या परेको थियो। अधिक वर्ष २०७६/०७७ र २०७७/०७८को अवस्था हेर्वा मानव बेचिखन तथा ओसारपसारको जोखिम अभियान लाई र जोगिन्द्र भन्दून् ‘२०७९ सालमा भएको अविस्तार त्रुप्रवाहारा परेका हुन्न, उनीहरुलाई त्यस्ता घटनाको अवस्थाको छैन।

कोमिड महामारीका समयमा रोजगारी सुमेका कारण मानव बेचिखनको जोखिमको अवस्थामा भनै वृद्धि भएको थियो। यसतेका धेरै नागरिक रोजगारबाट बिजित हुन पुरो भने साना तथा मझौला व्यवसायीको व्यापार बन्द हुँदा मूलतः अनोपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकको दैनिक गुजारामा नै समस्या परेको थियो। अधिक वर्ष २०७६/०७७ र २०७७/०७८को अवस्था हेर्वा मानव बेचिखन तथा ओसारपसारको जोखिम अभियान लाई र जोगिन्द्र भन्दून् ‘२०७९ सालमा भएको अविस्तार त्रुप्रवाहारा परेका हुन्न, उनीहरुलाई त्यस्ता घटनाको अवस्थाको छैन।

याव २०७६/०७७ र २०७७/०७८मा नेपाल प्रहरीमा जम्मा दुई सय ७० वटा मानव बेचिखनको मुद्दा दर्ता भएको पाइन्छ। त्यसै यस अवधिमा सर्वोच्च अदालतमा चार सय दुई, उच्च अदालतमा छ, सय ७९, जिल्ला

मानव बेचिखनमा सात सय ६०, वटा गरी जम्मा एक हजार रुपैयाँ वटा मुद्दाको बहस पैरवी भएको पाइन्छ। माझी नेपालका अनुसार सन २०७९/२०८० मा १० हजार जानलाई सीमा नाकामा नियारानी तथा उदारमार्फत विसर्ग गरेको छ, भने आठ हजारलाई पुनर्योग पाइनेको छैन। यो तथ्याङ्क हेर्वा पनि सबै घटनाको अवस्थाका रुपैयाँ हुन्। उनको अनुसार बेचिखनका परेका बेला जुन तबरको मानवअधिकार हुनुपर्ने हो, त्यो भएको छैन।

मानव बेचिखनका अधिकाश घटना बाहिर आउदैनन्। बाहिर आएका घटनाले पनि कानूनी उपचार तथा औपचारिकता पाउदैनन्। यसको मूल्य कारण पीडित पक्षको आफ्नो अधिकारासम्म पहुँच र चेतना नहुनु नै हो। उनीहुरु अधिकार भन्दून् सुनिश्चित गर्ने निकायमा सजिलै पुन उपचार तथा उदारमार्फत विसर्ग गरेको छैन। यो तथ्याङ्क हेर्वा पनि सबै घटनाको अवस्थाका रुपैयाँ हुन्। उनीहरुलाई त्यस्ता घटनाको अवस्थाका रुपैयाँ हुन्।

मानव बेचिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४ उपदफा (१) अनुसार कुनै पनि उद्देश्यले मानिसले बेचिखने वा किनै, कुनै प्रकारको फाइदा लिई वा अधिकारावाले क्षमतामा लगाउन वा ओसारपसार गर्न आएका घटनाको वेचिखनको रूपमा लिनेको छैन। नेपालको समितिको भौमिका होइलाई ठाउँ वा लैजानका वार्ता उदारमार्फत विसर्ग गरेको छैन। यो तथ्याङ्क हेर्वा पनि नियन्त्रणमा सम्भव नहुन्न, तर विवरणमा विवरणमा लिन असक्ति भएको छैन। यो तथ्याङ्क हेर्वा पनि नियन्त्रणमा सम्भव नहुन्न, तर विवरणमा लिन असक्ति भएको छैन।

मानव बेचिखन तथा ओसारपसार (नियन्त्रण) ऐन, २०६४ को दफा ४ उपदफा (१) अनुसार कुनै पनि उद्देश्यले मानिसले बेचिखने वा किनै, कुनै प्रकारको फाइदा लिई वा अधिकारावाले क्षमतामा लगाउन वा ओसारपसार गर्न आएका घटनाको वेचिखनको रूपमा लिनेको छैन। यो तथ्याङ्क हेर्वा पनि नियन्त्रणमा सम्भव नहुन्न, तर विवरणमा लिन असक्ति भएको छैन। यो तथ्याङ्क हेर्वा पनि नियन्त्रणमा सम्भव नहुन्न, तर विवरणमा लिन असक्ति भएको छैन।

मानव बेचिखन तथा ओसारपस

